

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VRHOVNO
SODIŠČE

VSRS Sklep II DoR 533/2021

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2023:II.DOR.533.2021

Evidenčna številka: VS00066955

Datum odločbe: 10.05.2023

Opravična številka II.stopnje: VSL Sodba I Cp 928/2021

Senat: Karmen Igljč Stroligo (preds.), dr. Mateja Končina Peternel (poroč.), Tomaž Pavčnik

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - OBLIGACIJSKO PRAVO - PRAVO EVROPSKE UNIJE - VARSTVO POTROŠNIKOV

Institut: predlog za dopustitev revizije - potrošniška kreditna pogodba - posojilo v tuji valuti - kredit v CHF - hipotekarni bančni kredit - valutno tveganje - ničnost pogodbe - nepošten pogodbeni pogoji - pojasnilna dolžnost banke - načelo vestnosti in poštenja - slaba vera banke - znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank - varstvo potrošnikov - razlaga ZVPot - Direktiva Sveta 93/13/EGS - dopuščena revizija
Zveza: ZPP člen 367a, 367a/1, 367c, 367c/3. ZVPot člen 22, 23, 24, 24/1. Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah člen 3, 3/1

Jedro

Revizija se dopusti glede vprašanj:

- 1.) Ali je pravilna odločitev nižjih sodišč, da je banka ustrezno izpolnila svojo pojasnilno dolžnost?
- 2.) Ali je treba zakonske predpostavke iz štirih alinej prvega odstavka 24. člena ZVPot, ki alternativno opredeljujejo pogoje za ugotovitev nepoštenosti pogodbenega pogoja, upoštevati kot samostojne in neodvisne zakonske pogoje za presojo, pri čemer obstoj odločilnih dejstev, ki se podrejajo zgolj enemu od teh pogojev, zadošča za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja?

Izrek

Revizija se dopusti glede vprašanj:

- 1.) Ali je pravilna odločitev nižjih sodišč, da je banka ustrezno izpolnila svojo pojasnilno dolžnost?
- 2.) Ali je treba zakonske predpostavke iz štirih alinej prvega odstavka 24. člena ZVPot, ki alternativno opredeljujejo pogoje za ugotovitev nepoštenosti pogodbenega pogoja, upoštevati kot samostojne in neodvisne zakonske pogoje za presojo, pri čemer obstoj odločilnih dejstev, ki se podrejajo zgolj enemu od teh pogojev,

zadošča za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja?

Obrazložitev

1. Pravdni stranki sta sklenili kreditno pogodbo v švicarskih frankih (*CHF*). Tožnik zatrjuje, da je pogodba nična in zahteva odpravo njenih pravnih posledic. Podrejeno zahteva, da se pogodba razveže zaradi spremenjenih okoliščin.

2. Sodišče prve stopnje je zavrnilo zahtevke za ugotovitev ničnosti kreditne pogodbe in notarskega zapisa ter ugotovitve neveljavnosti vknjižbe hipoteke in njenega izbrisa. Prav tako je zavrnilo podrejeni zahtevek za razvezo pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin in izstavitve zemljiškonjižne listine. Tožniku je še naložilo, da toženki povrne stroške prvostopenjskega postopka.

3. Tožnik se je pritožil zoper prvostopenjsko sodbo. Pritožbeno sodišče je njegovo pritožbo zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje ter odločilo, da vsaka pravdna stranka krije svoje stroške postopka.

4. Zoper sodbo pritožbenega sodišča tožnik vlaga predlog za dopustitev revizije. V njem predlaga dopustitev revizije glede naslednjih vprašanj:

- Ali je treba zakonske predpostavke iz 23. člena in štirih alinej prvega odstavka 24. člena ZVPot, ki alternativno opredeljujejo pogoje za ugotovitev nepoštenosti pogodbenega pogoja, upoštevati kot samostojne in neodvisne zakonske pogoje za presojo, pri čemer obstoj odločilnih dejstev, ki se podrejajo zgolj enemu od teh pogojev, zadošča za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja?

- Ali za presojo pojasnilne dolžnosti prodajalca ali ponudnika zadošča opozorilo na spremenljivost tečajnega razmerja EUR-*CHF* brez nadaljnjih pojasnil, kako bi na obveznost za odplačilo kredita v celoti vplivala zelo veliko deprecijacija zakonitega plačilnega sredstva države članice, kjer ima potrošnik stalno prebivališče, in povečanje tujih obrestnih mer?

- Ali prodajalec ali ponudnik mora potrošnika obvestiti tudi o ekonomskih okoliščinah, ki bi lahko vplivale na nihanja menjalnih tečajev?

- Ali vpliv znatnega povečanja zneska neodplačane glavnice v valuti plačila (v evrih) pri kreditu v tuji valuti (ali z valutno klavzulo), ko je ta lahko tudi višji od prvotno izposojenega zneska kredita, ko povečanje neodplačane glavnice v nacionalni valuti ni uravnoteženo z razliko med obrestno mero za tujo valuto in obrestno mero za nacionalno valuto, predstavlja pogodbeni pogoj, ki nalaga potrošniku nesorazmerno breme, če prodajalec ali ponudnik v zvezi s tem ni izpolnil zahteve po preglednosti z vsebino, da je takšno povečanje obveznosti mogoče in ali je v takšnem primeru mogoče šteti, da bi prodajalec ali ponudnik, če s potrošnikom transparentno posluje, lahko razumno pričakoval, da bi potrošnik takšne pogoje sprejel v okviru posamičnih pogajanj?

- Ali je kriterij presoje iz prejšnjih točk pomemben z vidika dobre vere prodajalca ali ponudnika, ob upoštevanju pogajalske pozicije pogodbenih strank ter v situaciji, ko je bil potrošnik spodbujen v strinjanje z zadevnim pogodbenim pogojem, in ali je pri tem treba upoštevati vse okoliščine, s katerimi je bil poklicni dajalec kredita lahko seznanjen ob sklenitvi pogodbe ob upoštevanju njegovega strokovnega

znanja in izkušenj glede mogočih nihanj menjalnih tečajev in tveganj ter ali se to omejuje v smeri možnosti prodajalca ali ponudnika, da v času sklenitve kreditne pogodbe napove konkretni trenutek in obseg bodočih tečajnih sprememb?

◦ Ali je treba anuitetni način odplačevanja kredita (ki predpostavlja pretežno in prednostno poplačevanje obresti v zgodnejših fazah odplačevanja kredita z bistveno manjšim deležem glavnice) razlagati tako, da ti pogoji kreditne pogodbe (ki določajo, da se plačila prednostno uporabijo za poplačilo obresti), ob znatnem povečanju mesečnih anuitet in glavnice kredita zaradi nihanj paritete med obračunsko valuto in valuto plačila, v škodo potrošnika povzročajo znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank, ki izhajajo iz kreditne pogodbe in ali je zaradi teh pogojev potrošnik izpostavljen nesorazmernemu valutnemu tveganju?

◦ Ali opustitev izvedbe dokazov z zaslišanjem prič - drugih kreditorejmalcev, ko tožena stranka zatrjuje, da je pojasnilno dolžnost izpolnila na njej običajen način, predstavlja absolutno bistveno kršitev določb ZPP iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP ter kršitev temeljnih procesnih jamstev iz 14. in 22. člena Ustave?

5. Predlog je delno utemeljen.

6. Vrhovno sodišče dopusti revizijo, če je od njegove odločitve mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, pomembnem za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse (prvi odstavek 367.a člena Zakona o pravnem postopku – ZPP).

7. Pogoji za dopustitev revizije iz prvega odstavka 367.a člena ZPP so izpolnjeni glede vprašanj, navedenih v izreku tega sklepa. Vrhovno sodišče je zato revizijo v tem obsegu dopustilo.

8. Vrhovno sodišče je odločalo v senatu, ki je naveden v uvodu sklepa. Odločitev je sprejelo soglasno (sedmi odstavek 324. člena ZPP).

Datum zadnje spremembe: 12.06.2023